

דוח ביקורת בנושא:

ניהול כספים עודפים

תוכן עניינים

56	מבוא
58	מטרת הביקורת ומתודולוגיה
59	תקציר מנהלים
62	ריכוז עיקרי הממצאים
68	פירוט הביקורת: ממצאים, המלצות ותגובות המבוקרים
68	1. עמידת העירייה בהוראות חוזר מנכ"ל
77	2. בחינת מדיניות ההשקעות
79	3. בקרת השקעות לבדיקת עמידה במדיניות
82	נספחים

מבוא

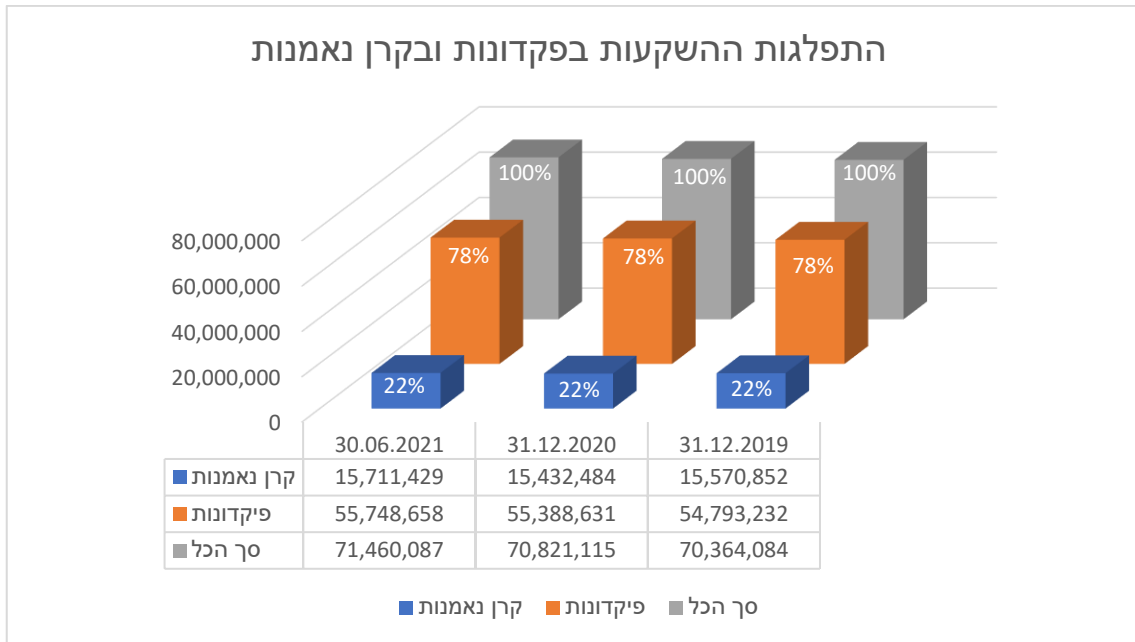
סעיף 194 לפקודת העיריות קובע כי כספים שבקופת העירייה מותר להשקיעם בדרך שתחליט עליה המועצה באישורו של השר. בחודש אוגוסט 1994 פורסמו הנחיות לרשויות המקומיות על ידי מנכ"ל משרד הפנים (חוזר מס' 8/94), שנועדו להנחות את הרשויות המקומיות בנושאים שונים הקשורים לקרן לעבודות פיתוח שטרם יועדה ולהשקעת עודפים זמניים. הוראות אלו עודכנו בחוזר מנכ"ל משרד הפנים מס' 4/2008 להשקעת העודפים הזמניים ולאחר מכן עודכנו שוב בחוזר מנכ"ל מס' 02/2020 (להלן: "**חוזר מנכ"ל**") (ראו נספח ב') אשר הוא החוזר המעודכן לפיו נערכה הביקורת.

בנוסף, הביקורת נערכה על פי אמות המידה שנבדקו על ידי מבקר המדינה (דוח שנתי 72א' – חלק שני) בנושא ניהול השקעות בקרב גופים שונים אשר פורסם ב-19/10/2021, במהלך עריכת ביקורת זו. (להלן: "**דוח מבקר המדינה**").

עיריית כפר סבא פועלת להשקעת כספים עודפים זמניים שנצברו (להלן: "**עודפים**") באמצעות ועדת השקעות אשר במהלך שנת 2000 בחרה לנהל את הפעילות באמצעות אחד הבנקים¹ (להלן: "**בנק 1**"). לתאריך 30.06.2021 נאמדו העודפים בסכום של 71,460,087 ₪.

להלן, פירוט תיק העודפים של העירייה לשנים 2019-2021 (מתוך דוח הבקרה שהוגש לביקורת):

¹ שם בנק 1 נמצא בניירות העבודה של הביקורת

מהנתונים עולה כי התפלגות ההשקעות לא שונתה בין השנים 2020 ל-2021. התשואה שהושגה במהלך תקופה של שנה וחצי, מתחילת שנת 2000 עד מחצית שנת 2021, עומדת על כ-1.56%. כפי שיפורט בדוח זה, מי שאמונה בעירייה על השקעות הכספים העודפים זו ועדת ההשקעות (להלן: "ועדת השקעות") אשר באחריותה לפעול בכספי העודפים בהתאם לחוזר מנכ"ל ועל פי המלצות שניתנו בדוח מבקר המדינה.

מטרת הביקורת ומתודולוגיה

הביקורת נערכה בין החודשים אפריל עד נובמבר 2021. התקופה שנבדקה על ידי הביקורת היא משנת 2020 ועד לסוף שנת 2021, אלא אם מצויין אחרת מפורשות בדוח.

מטרות הביקורת

מטרת הביקורת הינה לבדוק את הנושאים הבאים:

- בחינת עמידת העירייה בחוזר מנכ"ל 02/2020 לעניין השקעת כספי עודפים;
- עמידת פעילות ועדת השקעות של העירייה בחוזר מנכ"ל 02/2020;
- בדיקת פעילות ועדת השקעות בהתאם לדוח מבקר המדינה;
- בחינת יישום החלטות ועדת השקעות;
- עמידה במדיניות השקעה;
- סקירת ניהול ההשקעות;
- בדיקת נאותות ושלמות הדיווחים לוועדת ההשקעות;
- סקירת הטבות בחשבונות בנקים, בחינת עמידת הבנקים בחיובי העמלות שנקבעו בהסכמי ההטבות וביקורת בעירייה אחר עמידת הבנקים בהסכמי ההטבות.

במסגרת הביקורת גובשה מתודולוגיה, כדלקמן:

במסגרת הביקורת בוצעו הפעולות הבאות:

- התקיימו שיחות עם גורמים רלוונטיים בעירייה ובהם הגזבר, סגן הגזבר והיועץ הפיננסי החיצוני לוועדת השקעות;
- נסקרו חשבונות בנקים, הטבות בחשבונות הבנקים ותעריפוני העמלות בבנקים השונים;
- סקירת פרוטוקולים של ועדת השקעות לשנים 2020 ו-2021;
- סקירת הדיווחים לוועדת השקעות לשנים 2020 ו-2021;
- סקירה וניתוח מסמכים ודוחות רלוונטיים.
- סקירה של דוח מבקר המדינה בנושא ניהול השקעות בקרב גופים שונים אשר פורסם ב-19/10/2021 במהלך עריכת ביקורת זו.

תקציר מנהלים

הביקורת בדקה את נאותות ניהול הכספים העודפים על ידי ועדת השקעות בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל ולהמלצות דוח מבקר המדינה. להלן, ריכוז הליקויים וההמלצות:

א. ניהול כספי הקרנות – על פי הוראות חוזר מנכ"ל 02/2020 יש לנהל מעקב אחר הכספים העודפים כך שניתן יהיה בכל זמן נתון לשייכם לקרן הפיתוח הייעודית ממנה התקבלו הכספים ולזקוף להם את התשואה.

למועד הביקורת **לא ידוע** מהם המקורות של הכספים העודפים, מהי החלוקה בהשקעות השונות, כיצד התשואה שנצברה במהלך השנים 2020-2021 מתפלגת בין המקורות השונים.

ב. דרכי עבודת ועדת ההשקעות – למועד הביקורת, נמצאו מספר ממצאים הנוגעים לפעילות הוועדה, לכל אורך התהליך לרבות ליקויים מהותיים, כגון:

- ☒ מינוי הוועדה – כתבי מינוי שאינם בתוקף וכתבי מינוי חסרים.
- ☒ הפרוטוקולים נכתבו על ידי היועץ הפיננסי **החיצוני** כ-"סקירה" ואינם מכילים פרטים של נוכחים, דיונים, פירוט הצבעות וכו'. בנוסף, מסמכים אלה לא נחתמו על ידי חברי הוועדה כפרוטוקול.
- ☒ תהליך קבלת ההחלטות – למועד הביקורת לא ידוע על מה התבססו בקבלת ההחלטות, סגן הגזבר מסר לביקורת כי ההחלטות התקבלו על סמך אינטואיציה.
- ☒ ניהול מעקב, בקרה ודיווח – במהלך הביקורת לא נמצא תיעוד לכך שבוצע מעקב שוטף על ביצוע החלטות הוועדה, דיווח לראש העיר וליו"ר ועדת הכספים כנדרש בחוזר מנכ"ל. עוד נמצא, כי הדוחות התקופתיים (רבעוניים) לא פתוחים לעיונם של חברי המועצה בניגוד לקבוע בחוזר מנכ"ל.
- ☒ ניהול הפגישות מבחינת קוורום – הפרוטוקולים אינם כוללים את שמות הנוכחים בישיבה כך שלא ניתן לדעת האם היה קיים קוורום חוקי לדיון ולא ידוע אם יו"ר הוועדה נכח בדיון.
- ☒ לא נמצא נוהל עבודה המפשט ומסכם את הוראות חוזר מנכ"ל משרד הפנים לטיוב עבודת הוועדה.

ג. עמידה במדיניות ההשקעה של העירייה – למועד הביקורת לא הועבר תמהיל ההשקעות כך שניתן יהיה לבחון עמידה במדיניות ההשקעות שאושרה על ידי ועדת הכספים.

ד. התקשרות עם יועץ פיננסי חיצוני – למועד כתיבת הדוח, הביקורת לא מצאה ולא הומצא לה הסכם התקשרות חתום מול היועץ הפיננסי החיצוני הפועל מול ועדת ההשקעות. זאת

למרות שבכרססת הנהלת החשבונות, הביקורת מצאה, כי שולמו ליועץ הפיננסי החיצוני, תשלומים שוטפים בסכומים שעולים על הסכומים שאושרו בוועדת התקשרויות.

ה. **הבחנה בין עודפים לזמן ארוך לעודפים לזמן קצר** – למועד הביקורת נמצא כי לא קיימת הבחנה בתיק ההשקעות בין עודפים לזמן ארוך לעודפים לזמן קצר על אף שקבוע בחוזר מנכ"ל סוג השקעה אחר לפי המועד הצפוי לשימוש בכספים העודפים.

ו. **שימוש בכספים העודפים** – למועד הביקורת, לא הועבר תיעוד לגבי השימוש בכספים העודפים למטרות זמניות/קבועות או לגבי לקיחת הלוואות על חשבון הכספים העודפים בקרנות.

ז. **אופי ניהול התיק** – הביקורת לא מצאה כיצד ועל ידי מי התקבלה ההחלטה לנהל את כספי העודפים באופן עצמאי ולא על ידי מנהל תיקים בחברה מנהלת.

ח. **נאותות הסכמים עם בנקים** – למועד הביקורת לא נמצא הסכם חתום עם בנק 1 אלא נעשתה התמחרות בטלפון או במייל. בנוסף, נמצא כי לא נערכת בקרה על אי גביית עמלות בהתאם למה שסוכם עם בנק 1. כמו כן, לא נמצא תיעוד לאישור ההתקשרות על ידי ראש העיר והגזבר.

סיכום:

1. מנכ"ל העירייה מתבקש למנות צוות לתיקון ליקויים ולקיים דיון בממצאי הביקורת. הצוות יבצע מעקב וידווח סטטוס טיפול בתיקון הליקויים בהתאם לקבוע בחוק.
2. יש לערוך תחקור אחר מקורות ותנועות הכספים שהושקעו בקרנות/פיקדונות כך שניתן יהיה להחזירם למקורות מהם הושקע הכסף העודף ולזקוף לכל קרן את הכסף שהושקע כולל התשואות שנצברו במהלך השנים.
3. מומלץ לעגן נוהל אשר יפשט את הוראות חוזר מנכ"ל ויסדיר את פעילות ועדת ההשקעות לרבות מדרגי סמכויות ולוחות זמנים לביצוע ודיווח.
4. הביקורת ממליצה לאשרר את מנויים של חברי הוועדה על ידי ראש העיר המכהן וכן גם לאשר ולתעד כנדרש, את מינוי יתר חברי הוועדה.
5. מומלץ לקיים הכשרות עיתיות לחברי ועדת ההשקעות שיאפשרו להם לקבל את הידע המקצועי הנדרש והעדכני לצורך מילוי תפקידם כחברי ועדה.
6. הביקורת ממליצה להקפיד ולרשום פרוטוקולים של ועדת השקעות באופן מלא על ידי עובד עירייה ולרשום בו את כל הנוכחים, עיקרי דברי המשתתפים, הצבעות והחלטות. כן מומלץ, כי בזמנים בהם נוצר חוסר של אדם במניין הוועדה, יש למנות חבר ועדה נוסף, לתקופה קצובה, בכדי לעמוד בדרישת הקוורום/חוזר מנכ"ל.
7. הביקורת ממליצה לקבוע מנגנון למעקב ודיווח לבדיקת יישום החלטות ועדת השקעות.
8. יש להביא לידיעת ועדת הכספים ומועצת העיר כל החלטה שהתקבלה בוועדת השקעות כנדרש בסעיף ב.1 לחוזר מנכ"ל.
9. הביקורת ממליצה כי ועדת השקעות תקפיד להגיש אחת לרבעון את הדוחות התקופתיים לראש העיר וליו"ר ועדת הכספים של העירייה ולאפשר שהדוחות יהיו פתוחים לעיון כלל חברי מועצת העיר כקבוע בסעיף ב.3 בחוזר מנכ"ל.

-
-
10. יש לתעד את פעילות והחלטות ועדת השקעות כנדרש בסעיף ב.4 לחוזר מנכ"ל.
11. הביקורת ממליצה ליישם את כל ההוראות המחייבות שבחוזר מנכ"ל החדש.

ריכוז עיקרי הממצאים

עיקרי ממצאים הינו מסמך המסכם את הדוח בצורת תמציתית בלבד. יצוין כי, על מנת לקבל את כל המידע אודות הממצאים, יש לקרוא את הדוח עצמו.

להלן, תפריט רמות סיכון ממצאים:

ממצא גבוה	ממצא ברמת סיכון בינונית	ממצא תקין

טבלת עיקרי ממצאים, כלהלן:

ממצאים והמלצות	תגובות המבוקרים לממצאים
1. עמידת העירייה בהוראות חוזר מנכ"ל	
1.1 ניהול כספי הקרנות	תעשה בדיקה האם ניתן להתחקות אחר תנועות עבר.
הביקורת לא מצאה ולא הומצא לה דוח מעקב או דוח ניהול העוקב אחר מקורות הכספים שהושקעו ושיוכם. יתרה מכך, נמסר לביקורת על ידי סגן הגזבר כי פעולת הניהול כפי שנדרש בחוזר המנכ"ל היא פעולה "לא ישימה".	
המלצות	
יש לערוך תחקור אחר מקורות ותנועות הכספים שהושקעו בקרנות/פיקדונות כך שניתן יהיה להחזירם למקורות מהם הושקע הכסף העודף ולזקוף לכל קרן את הכסף שהושקע כולל התשואות שנצברו במהלך השנים.	
1.2 נהלי עבודה	נוהל העבודה הינו חוזר המנכ"ל המתייחס להמלצות במלואן.
סגן הגזבר מסר לביקורת כי פעילות ועדת השקעות מבוצעת בהתאם לחוזר מנכ"ל ולכן לא נדרש נוהל.	
המלצות	
מומלץ לעגן נוהל אשר יפשט את הוראות חוזר מנכ"ל ויסדיר את פעילות ועדת ההשקעות לרבות מדרגי סמכויות ולוחות זמנים לביצוע ודיווח.	

תגובות המבוקרים לממצאים	ממצאים והמלצות	
<p>סעיף 2 – מפעם רחובות התחיל לקיים הכשרות לחברי ועדת השקעות ונציג מהוועדה יירשם להכשרה הראשונה שתתקיים.</p> <p>סעיף 1 – מונו 3 חברי ועדה נוספים במינוי. כמו כן לחברי הוועדה הקיימים קיים כתבי מינוי.</p>	<p>הקמת והרכב ועדת השקעות</p> <p>הביקורת קיבלה אישורי מינוי של שני חברי ועדה בלבד. יש לציין כי מסמכים אלו נחתמו בשנים 2011-2012 בתקופת כהונת ראש עיר אחר ולא אושרו מאז, קרי אינם בתוקף למועד הביקורת.</p> <p>בנוסף, למועד סיום הביקורת לא נמצאו ראיות לקיום הכשרות עיתיות לחברי ועדת ההשקעות.</p> <p>המלצות</p> <p>1. הביקורת ממליצה לאשרר את מנויים של חברי הוועדה על ידי ראש העיר המכהן וכן, גם לאשר ולתעד כנדרש גם את מינוי יתר חברי הוועדה.</p> <p>12. מומלץ לקיים הכשרות עיתיות לחברי ועדת ההשקעות שיאפשרו להם לקבל את הידע המקצועי הנדרש והעדכני לצורך מילוי תפקידם כחברי ועדה.</p>	1.3
<p>סעיף 1- יתוקן. עובד העיריה ירשום את הפרוטוקול ע"פ ההמלצה.</p>	<p>תדירות התכנסות ועדת השקעות וקוורום נדרש</p> <p>בשנת 2020 התקיימו 4 ישיבות בתדירות הנדרשת בחוזר מנכ"ל.</p> <p>לכל ישיבה נרשמה "סקירה" על ידי היועץ הפיננסי בה לא צוינו חברי הוועדה הנוכחים בישיבה ולא ברור אם הישיבות התקיימו בקוורום הנדרש.</p> <p>במהלך שנת 2020 סיים גזבר העירייה המשמש כיו"ר הוועדה את תפקידו בעירייה ובזמן הזה סגן הגזבר שימש כממלא מקומו. לעניין ועדת ההשקעות לא מונה באופן זמני חבר ועדה נוסף להשלמת הקוורום הנדרש.</p> <p>המלצות</p> <p>1. הביקורת ממליצה להקפיד ולרשום פרוטוקולים של ועדת השקעות באופן מלא על ידי עובד עירייה ולרשום בו את כל הנוכחים, עיקרי דברי המשתתפים, הצבעות והחלטות ולא להסתפק ב-"סקירה" כפי שנרשמה על ידי היועץ הפיננסי החיצוני.</p> <p>2. מומלץ כי בזמנים בהם נוצר חוסר של חבר בוועדה, יש למנות חבר ועדה נוסף, לתקופה קצובה, בכדי לעמוד בדרישת הקוורום.</p>	1.4

תגובות המבוקרים לממצאים	ממצאים והמלצות	
<p>סעיף 1 בהמלצות יבוצע. סעיף 2 בהמלצות יבוצע.</p>	<p>יישום החלטות ועדת השקעות</p> <p>הפרוטוקולים של ועדת ההשקעות אינם כוללים את:</p> <ul style="list-style-type: none"> • פירוט ההצבעות; • נספח של ביצועי התיקים; • נספח של החלטות ומעקב יישומן וכדו'. <p>על מנת לבחון את יישום החלטות ועדת השקעות, נדגמו 5 החלטות שהופיעו בפרוטוקולים. להלן הממצאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • נכון למועד סיום הביקורת, לא התקבלו אסמכתאות או ראיות מבססות ליישום החלטות ועדת השקעות. • עד למועד סיום הביקורת לא התקבלו ראיות ליידוע ועדת הכספים להחלטות הוועדה. <p>המלצות</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. הביקורת ממליצה לקבוע מנגנון למעקב ודיווח לבדיקת יישום החלטות ועדת השקעות. 2. יש להביא לידיעת ועדת הכספים ומועצת העיר כל החלטה שהתקבלה בוועדת השקעות בהתאם לקבוע בסעיף ב.1 בחוזר מנכ"ל. 	1.5
<p>סעיף 1 בהמלצות מיושם החל מהוועדה הקרובה. סעיף 2 בהמלצות ייושם. סעיף 3 בהמלצות יבוצע. סעיף 4 יבוצע.</p>	<p>דוח תקופתי של ועדת השקעות</p> <p>מסקירת הדוחות הרבעוניים נמצא כי:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הדוחות מתייחסים אך ורק לעודפים לטווח ארוך ואינם מתייחסים לתזרים המזומנים השוטף. • הדוחות אינם כוללים את מספר הישיבות שקיימה ועדת השקעות במהלך הרבעון. • נכון למועד סיום הביקורת לא התקבל תיעוד להצגת הדוחות התקופתיים לראש העיר וליו"ר ועדת הכספים של העירייה ואין לכך אזכור בפרוטוקולים של ועדת כספים. • נמצא כי הדוחות לא פתוחים לעיונם של חברי המועצה כנדרש בסעיף ב.3 לחוזר מנכ"ל. 	1.6

תגובות המבוקרים לממצאים	ממצאים והמלצות	
	<p>המלצות</p> <p>1. הביקורת ממליצה להוסיף לדוחות התקופתיים את מספר הישיבות שקיימה ועדת ההשקעות במהלך הרבעון.</p> <p>2. הביקורת ממליצה כי תהייה התייחסות בדוחות התקופתיים גם לעודפים לטווח קצר וגם לעודפים לטווח ארוך וכיצד נקבעו בהתבסס על תזרים המזומנים השוטף.</p> <p>3. הביקורת ממליצה כי ועדת השקעות תקפיד להגיש אחת לרבעון את הדוחות התקופתיים לראש העיר וליו"ר ועדת הכספים של העירייה כנדרש בסעיף ב.3 בחוזר מנכ"ל.</p> <p>4. הביקורת ממליצה כי הדוחות יהיו פתוחים לעיון כלל חברי מועצת העיר כנדרש בסעיף ב.3 בחוזר מנכ"ל.</p>	
<p>ההמלצה מקובלת ותיושם.</p>	<p>1.7 תיעוד הפעולות וההחלטות של ועדת השקעות</p> <p>סגן הגזבר מסר לביקורת כי העירייה אינה מתעדת את פעילותה והחלטותיה כנדרש בסעיף ב.4 בחוזר מנכ"ל.</p> <p>המלצות</p> <p>יש לתעד את פעילות והחלטות ועדת השקעות כנדרש בסעיף ב.4 לחוזר מנכ"ל.</p>	
	<p>2. בחינת מדיניות ההשקעות</p>	
<p>ההמלצה מיושמת כבר זמן רב כנדרש ע"פ חוזר מנכ"ל.</p>	<p>מסמך מדיניות השקעות</p> <p>הביקורת קיבלה את מסמך מדיניות ההשקעות של העירייה מיום 11/04/21 כנדרש בסעיף ד.2 בחוזר מנכ"ל ומצאה שהמדיניות אושרה פה אחד במליאת המועצה ביום 06/06/21, בהתאם להמלצת ועדת הכספים של העירייה מיום 10/05/21. יש לציין כי חוזר מנכ"ל 02/2020 פורסם בפברואר 2020.</p> <p>סגן הגזבר מסר לביקורת כי העירייה אימצה את החוזר החדש ביום פרסומו ולמועד אישור המדיניות אין משמעות. נציין כי אין לכך אזכור בפרוטוקולים של ועדת השקעות.</p> <p>המלצות</p> <p>הביקורת ממליצה ליישם את כל ההוראות המחייבות שבחוזר מנכ"ל החדש.</p>	<p>2.1</p>

תגובות המבוקרים לממצאים	ממצאים והמלצות	
<p>תיק ההשקעות מבחין בין עודפים לטווח קצר ולטווח ארוך. זה הבסיס להשקעות וזה רשום במסמך מפורט שהוצג בוועדת ההשקעות.</p>	<p>עמידה במדיניות השקעות</p> <p>נמצא כי לא קיימת הבחנה בתיק ההשקעות בין עודפים לזמן ארוך ועודפים לזמן קצר.</p> <p>נמצא כי מדיניות ההשקעה של קרן הנאמנות שנבחרה עומדת במגבלות החשיפה כפי שנקבע בחוזר מנכ"ל ובהתאם למדיניות ההשקעות בעירייה.</p> <p>המלצות</p> <p>הביקורת ממליצה כי תיק ההשקעות יבחין בין עודפים לזמן ארוך ולזמן קצר ובהתאם ייקבע סוג ההשקעה בהתאם להנחיות בחוזר מנכ"ל.</p>	2.2
	בקרת השקעות לבדיקה עמידה במדיניות	3.
<p>בכל וועדה מתקיים דיון מעמיק על אופן ניהול כספי העודפים עם דגשים לחשיפה הרצויה לסיכון. המלצה זו מיושמת מהיום הראשון שהעירייה מנהלת תיק השקעות.</p>	<p>אופי ניהול התיק</p> <p>הביקורת בדקה כיצד התקבלה ההחלטה לנהל את כספי העודפים באופן עצמאי ולא על ידי מנהל תיקים וכן, בדקה כיצד נקבעה רמת החשיפה הרצויה. נכון למועד סיום הביקורת לא התקבלה התייחסות לכך.</p> <p>המלצות</p> <p>נדרש לקיים דיון בדבר אופן ניהול כספי העודפים וקביעת החשיפה הרצויה לסיכון.</p>	3.1
<p>יבוצע.</p>	<p>אישור פעולות בתיק</p> <p>הביקורת בחנה את תהליך יעוץ ויזום עבור ההשקעות בעירייה והאם ההוראות שניתנו לבנק 1 בוצעו כנדרש. לצורך כך, נדגמו מתוך חשבונות בנק 1 שתי פעולות מכירה והתבקשו ההוראות שניתנו לבנק 1.</p> <p>נכון למועד סיום הביקורת טרם התקבלו ההוראות כאמור.</p> <p>המלצות</p> <p>יש לתעד ולשמור את ההוראות שניתנות לבנק, כנדרש בחוזר.</p>	3.2
<p>יבוצע.</p>	<p>נאותות גביית העמלות</p> <p>הביקורת בדקה האם בנק 1 בעת ביצוע פעולות ייעוץ ויזום עבור העירייה, אכן גובה את העמלות הנכונות על פי הסכם ההתקשרות.</p>	4

תגובות המבוקרים לממצאים	ממצאים והמלצות
	<p>כמו כן, נבדק האם העירייה ערכה הסכם משפטי עם בנק 1 לעניין יעוץ השקעות על מנת להבטיח את זכויותיה במקרה הצורך.</p> <p>סגן הגזבר מסר לביקורת כי לא נערך הסכם עם בנק 1 אלא התמחרות בטלפון או במייל. עוד מסר כי בנק 1 אינו גובה מהעירייה עמלות עו"ש ושהפעילות מנוהלת בבנק משום שהציע עמלת רכישה מינימלית.</p> <p>הביקורת קיבלה את דפי בנק 1 לחודשים מרץ – אפריל 2020 ומצאה כי בנק 1 גובה מהעירייה עמלות שונות כגון: עמלת אישור יתרה, עמלת מידע התאמות בנקים, עמלת רישום פעולה במט"י. כמו כן, נכון למועד סיום הביקורת לא התקבל תיעוד לאישור ההתקשרות על ידי ראש העיר והגזבר.</p> <p>המלצות</p> <p>הביקורת ממליצה כי העירייה תתקשר עם הבנק בהסכם התקשרות הכולל בין היתר התייחסות לפירוט העמלות ומורשי החתימה.</p>

פירוט הביקורת: ממצאים, המלצות ותגובות המבוקרים

1. עמידת העירייה בהוראות חוזר מנכ"ל

1.1 ניהול כספי הקרנות

חוזר מנכ"ל 02/2020 מגדיר בסעיף א', כי:

"על הרשות המקומית לנהל קרנות פיתוח ייעודיות נפרדות לכל אחד הנושאים שלהלן, וזאת בכפוף להוראות כל דין בדבר החובה לנהל חשבונות בנק נפרדים (ראו, למשל: סעיף 31 לחוק יסודות התקציב התשמ"ה-1985, סעיף 251 לפקודת העיריות [נוסח חדש] וסעיף 5 לחוק הרשויות המקומיות (ייעוד כספי הקצבות והגנת נכסים למטרות חינוך) תשי"ס-2000).

1. מים וביוב
2. סלילת רחובות (כבישים ומדרכות)
3. תיעול
4. היטלי השבחה
5. שטח ציבורי פתוח
6. מכירת מקרקעין
7. קרן כללית לתקבולים עבור עבודות פיתוח (שלא עבור אחד הנושאים הקודמים).

החוזר ממשיך ומגדיר כי:

"הכספים המתקבלים עבור הקרנות לעיל ירשמו ויונהלו בקרן הייעודית המתאימה באופן שיאפשר מעקב חשבונאי ורישומי אחר תקבולי הקרן מכל מקור, ואחר זקיפות והוצאות שהוצאו מהקרן למטרות השונות. ניהול כספי הקרנות במסגרת האמורה יאפשר לרשות המקומית להשתמש באותם כספים אך ורק למטרות שלשמן התקבלו. התשואה שתנבע מהשקעת העודפים הזמניים, תיזקף ברישומים כהכנסה של הקרן הייעודית המתאימה."

אם זאת, נבקש לציין, כי משיחה שהביקורת ערכה עם היועץ הפיננסי החיצוני, ומעיון מעמיק בדוח מבקר המדינה, עולה כי דוח מבקר המדינה לא כולל בדיקת הוראה זו.

ממצאים

הביקורת פנתה אל חברי ועדת ההשקעות ואל היועץ הפיננסי החיצוני בבקשה לקבל את המידע אודות מקורות הכספים העודפים בכדי לבדוק את נאותות המעקב המנוהל אחר הסכומים ושיוכם, לרבות זקיפת התשואות וההוצאות לכל קרן ייעודית ממנה הושקעו הכספים. הביקורת לא מצאה ולא הומצא לה דוח מעקב או דוח ניהול העוקב אחר מקורות

הכספים ושיוכם. יתרה מכך, סגן גזבר העירייה מסר לביקורת כי פעולת הניהול כפי שנדרש בחוזר המנכ"ל היא פעולה "לא ישימה".

והכספים אינם מנוהלים כנדרש בסעיף א.3 לחוזר מנכ"ל וכי אין הפרדה בין מקורות התקבולים.

מתגובתו של סגן הגזבר לעיל, עולה שכיום אין לעירייה אפשרות לבצע את הפעולות הבאות:

- מעקב חשבונאי ורישומי אחר תקבולי הקרן שיאפשר שימוש באותם כספים אך ורק למטרות שלשמן התקבלו;
- זקיפות והוצאות שהוצאו מהקרן למטרות השונות;
- זקיפת לקרן הייעודית המתאימה.

המלצות

מומלץ לערוך תחקור אחר מקורות ותנועות הכספים שהושקעו בקרנות/פיקדונות כך שניתן יהיה להחזירם למקורות מהם הושקע הכסף העודף ולזקוף לכל קרן את הכסף שהושקע כולל התשואות שנצברו במהלך השנים.

תגובת המבוקרים

תעשה בדיקה האם ניתן להתחקות אחר תנועות עבר.

1.2 נהלי עבודה

חמצאים

נהלי עבודה באים ומגדירים את אופן ביצוע העבודה בצורה ברורה ונהירה, ומבטיחים כי הפועל לפיהם ידע מהן הציפיות ממנו ומה עליו לעשות. כאשר מתפרסם חוזר מנכ"ל בנושא פעילות מסויימת, נהלי עבודה באים לפשט ולסדר את תהליכי העבודה הנדרשים לעמידה בהנחיות החוזר.

הביקורת ביקשה לבדוק האם קיים נוהל המסדיר את פעילות ועדת השקעות.

סגן הגזבר מסר לביקורת כי פעילות ועדת השקעות מבוצעת בהתאם לחוזר מנכ"ל ולכן לא נדרש נוהל וזאת בניגוד לתשובה שמסר בסעיף 1.1 לעיל, כי פעולות ניהול כספי הקרנות כפי שמפורטות בחוזר מנכ"ל לא ישימות.

המלצות

מומלץ לעגן נוהל אשר יפשט את הוראות חוזר מנכ"ל ויסדיר את פעילות ועדת ההשקעות לרבות מדרגי סמכויות ולוחות זמנים לביצוע ודיווח. לביצוע ודיווח.

תגובת המבוקרים

נוהל העבודה הינו חוזר המנכ"ל המתייחס להמלצות במלואן.

1.3 הקמת והרכב ועדת השקעות

רקע כללי

סעיף ב.1 בחוזר מנכ"ל דורש כי העירייה תמנה ועדת השקעות אשר הרכב חברי הוועדה יהיה:

- יו"ר הוועדה - גזבר הרשות המקומית.
- עובד אחד או שניים מהרשות המקומית שהוא בעל השכלה או הכשרה מתאימה.
- עובד אחד או שניים נוספים מבין עובדי הרשות המקומית ימונו על ידי ראש הרשות המקומית.

בהקשר זה מומלץ בדוח מבקר המדינה כי "הרשויות המקומיות והמרכז לשלטון המקומי יפעלו לקיום הכשרות עיתיות לחברי ועדת ההשקעות של הרשות במטרה לוודא כי הם בעלי הידע המקצועי הנדרש והעדכני למילוי תפקידם כחברי ועדת ההשקעות של הרשות."

ממצאים

בוצעה בדיקה האם מועצת העיר מינתה ועדת השקעות והאם הרכב ועדת ההשקעות הינו בהתאם לקבוע בחוזר מנכ"ל. לצורך בדיקה זו בדקה הביקורת בנוסף לאישור מינוי חברי הוועדה את קורות חייהם על מנת לוודא כי הינם בעלי מיומנות פיננסית ובעלי תארים אקדמאיים מתאימים.

הביקורת קיבלה אישורי מינוי של **שני חברי ועדה בלבד**. נציין כי המסמכים שהתקבלו נחתמו בשנים 2011-2012 בתקופת כהונת ראש עיר קודם שאינו מכהן כראש עיר משנת 2017 ולא אושרו מאז, קרי אינם בתוקף למועד הביקורת.

בנוסף, למועד סיום הביקורת לא נמצאו ראיות לקיום הכשרות עיתיות לחברי ועדת ההשקעות.

המלצות

1. הביקורת ממליצה לאשרר את מנויים של חברי הוועדה על ידי ראש העיר המכהן וכן, גם לאשר ולתעד כנדרש גם את מינוי יתר חברי הוועדה.
2. הביקורת ממליצה כי לאחר כל מערכת בחירות לראשות העיר, ראש העיר יחדש את כתבי המינוי של חברי ועדת השקעות כמו גם, מינויים אחרים, במידה ונדרש.

3. מומלץ לקיים הכשרות עיתיות לחברי ועדת ההשקעות שיאפשרו להם לקבל את הידע המקצועי הנדרש והעדכני לצורך מילוי תפקידם כחברי ועדה.

תגובות המבוקרים

מפעם רחובות התחיל לקיים הכשרות לחברי ועדת השקעות ונציג מהוועדה יירשם להכשרה הראשונה שתתקיים.
מונו 3 חברי ועדה נוספים במינוי. כמו כן לחברי הועדה הקיימים קיים כתבי מינוי. כמו כן יאושרו המינויים הישנים.

1.4 תדירות התכנסות ועדת השקעות וקוורום נדרש

רקע כללי

סעיף ב.1 בחוזר מנכ"ל מגדיר כי ישיבות הוועדה תיערכנה על פי הצורך ובתנאי שהוועדה תתכנס לפחות אחת לשלושה חודשים. כמו כן, סעיף זה קובע כי הקוורום בוועדה לא יפחת משלושה חברים, כאשר אחד מהם יהיה יו"ר הוועדה.

חמצאים

הביקורת בדקה האם ישיבות ועדת השקעות מתקיימות בתדירות הנדרשת על פי חוזר מנכ"ל. עוד בדקה הביקורת האם העירייה עומדת בדרישות סעיף ב.1 בחוזר המנכ"ל לעניין מספר חברי הוועדה (מעל שלושה). לצורך בדיקה זו, נסקרו הפרוטוקולים לשנת 2020.

נמצא כי בשנת 2020 התקיימו 4 ישיבות ובתדירות הנדרשת בחוזר מנכ"ל. לכל ישיבה נרשמה "סקירה" על ידי היועץ הפיננסי החיצוני, אשר הועברה אל חברי הוועדה שהיו אמורים לאשר אותה כפרוטוקול חתום. אולם בפועל, לביקורת הועברו רק הסקירות בהן לא קיים רישום חברי הוועדה הנוכחים בישיבה וישנו חשש כי הישיבות התקיימו ללא הקוורום הנדרש ולא בהרכב הנדרש.

עוד יצויין כי במהלך שנת 2020 סיים גזבר העירייה המשמש כיו"ר הוועדה את תפקידו בעירייה ובזמן הזה סגן הגזבר שימש כממלא מקומו. לעניין ועדת ההשקעות לא מונה באופן זמני חבר ועדה נוסף להשלמת הקוורום הנדרש.

המלצות

1. הביקורת ממליצה להקפיד ולרשום פרוטוקולים של ועדת השקעות באופן מלא על ידי עובד עירייה ולרשום בו את כל הנוכחים.

2. הביקורת ממליצה לרשום בפרוטוקולים את דברי המשתתפים, הצבעות והחלטות.

3. מומלץ כי בזמנים בהם נוצר חוסר של חבר במניין הוועדה, יש למנות חבר ועדה נוסף, לתקופה קצובה, בכדי לעמוד בדרישת הקוורום/חוזר מנכ"ל.

תגובת המבוקרים

יתוקן.

1.5 יישום החלטות ועדת השקעות

רקע כללי

סעיף ב.1 בחוזר מנכ"ל קובע כי ועדת ההשקעות ברשות המקומית תביא לידיעת ועדת הכספים של הרשות המקומית כל החלטה שנקבעה בוועדת השקעות.

ממצאים

נמצא כי הפרוטוקולים של ועדת ההשקעות אינם כוללים:

- פירוט הצבעות;
- נספח של ביצועי התיקים;
- נספח של החלטות ומעקב יישומן וכדו';

הביקורת בדקה האם החלטות ועדת ההשקעות שהתקבלו, אכן יושמו. לשם כך, נדגמו 5 החלטות כפי שהופיעו בפרוטוקולים של ישיבות הוועדה, כדלהלן:

#	תיאור החלטות	תאריך החלטה
1	מכירת ני"ע בבנק ² (להלן: "בנק 2").	18/03/20
2	העברת כספים מעודפים לפיקדונות בהתאם לריביות שיתקבלו מהבנקים.	18/03/20
3	ליישם את תיק כרית הביטחון בהתאם לנקודות יציאה שיש לכל פיקדון.	29/11/20
4	להעביר במועצה החלטה ליישום מדיניות חוזר מנכ"ל החדשה ופתיחת שני תיקי השקעות מנוהלים.	29/11/20

² שם הבנק נמצא בניירות העבודה של הביקורת

#	תיאור החלטות	תאריך החלטה
5	לרכוש 15 מיליון ₪ בקרן מחקה רשויות לטובת תיק כרית הביטחון.	22/12/20

להלן הממצאים:

- נכון למועד סיום הביקורת, לא התקבלו אסמכתאות או ראיות מבססות ליישום החלטות ועדת השקעות.
- עד למועד סיום הביקורת לא התקבלו ראיות ליידוע ועדת הכספים על החלטות אלו.

המלצות

1. הביקורת ממליצה לקבוע מנגנון למעקב ודיווח לבדיקת יישום החלטות ועדת השקעות.
2. יש להביא לידיעת ועדת הכספים כל החלטה שהתקבלה בוועדת השקעות בהתאם לקבוע בסעיף ב.1 בחוזר מנכ"ל.

תגובות/המבוקרים

יבוצע.

1.6 דוח תקופתי של ועדת השקעות

רקע כללי

סעיף ב.3 בחוזר מנכ"ל, מחייב את ועדת ההשקעות בעריכת דוחות תקופתיים (אחת לרבעון) שיוגשו לראש הרשות המקומית וליו"ר ועדת הכספים של הרשות לא יאוחר מ-60 יום לאחר סוף כל רבעון. על הדוח התקופתי לכלול את הנתונים הבאים:

- מספר הישיבות שקיימה הוועדה במהלך הרבעון;
- מדיניות השקעות;
- הרכב תיק ההשקעות הכולל של הרשות המקומית לסוף הרבעון לרבות תשואות כוללות שהושגו בו במהלך אותו רבעון;
- הסכום הכולל מתוך כלל ההשקעות שנוהלו על ידי החברות לניהול השקעות;
- התשואה הכוללת שהושגה על ידי כל אחת מאותן חברות (בסכומים ובשיעור מסך ההשקעות).

בהקשר זה, מומלץ בדוח מבקר המדינה כי "ועדות ההשקעות ברשויות המקומיות יבחנו ויערכו השוואות על תשואות התיק שלהם למול גופים מוסדיים וציבוריים מקבילים, בדרך שתטיב את תשואת התיקים".

ממצאים

נבדק האם הדוחות התקופתיים כוללים את הנתונים הנדרשים בסעיף ב.3 בחוזר מנכ"ל ומוגשים אחת לרבעון לראש העירייה וליו"ר ועדת הכספים.

א. נמצא כי הדוחות מציגים את:

1. התפלגות תיק ההשקעות לפי: מוצר, שוק, אפיקי הצמדה;
2. מדיניות ההשקעות;
3. הרכב תיק ההשקעות הכולל, לסוף הרבעון, והתשואות הכוללות שהושגו בו במהלך הרבעון;
4. תשואות מדדי יחוס, תשואות של תיקים במדיניות זהה ותשואות לפדיון של מדדים מובילים;
5. נתוני מאקרו ומבט לעתיד;
6. התשואה הכוללת שהושגה.

להלן פירוט הממצאים:

1. הדוחות מתייחסים אך ורק לעודפים לטווח ארוך ואינם מתייחסים לתזרים המזומנים השוטף.
2. הדוחות אינם כוללים את מספר הישיבות שקיימה ועדת השקעות במהלך הרבעון.
3. נכון למועד סיום הביקורת לא התקבל תיעוד להצגת הדוחות התקופתיים לראש העירייה וליו"ר ועדת הכספים של העירייה ואין לכך אזכור בפרוטוקולים של ועדת הכספים.
4. נמצא כי הדוחות לא פתוחים לעיונם של חברי המועצה בניגוד לנדרש בסעיף ב.3 בחוזר מנכ"ל.

המלצות

1. הביקורת ממליצה להוסיף לדוחות התקופתיים את מספר הישיבות שקיימה ועדת ההשקעות במהלך הרבעון.

2. הביקורת ממליצה כי בדוחות התקופתיים תהייה התייחסות גם לעודפים לטווח קצר וגם לעודפים לטווח ארוך וכיצד נקבעו בהתבסס על תזרים המזומנים השוטף.
3. הביקורת ממליצה כי ועדת השקעות תקפיד להגיש מדי רבעון את הדוח התקופתי לראש העיר וליו"ר ועדת הכספים בהתאם לקבוע בסעיף ב.3 בחוזר מנכ"ל.
4. הביקורת ממליצה כי הדוחות התקופתיים יהיו פתוחים לעיון חברי המועצה כמתחייב מהקבוע בסעיף ב.3 לחוזר מנכ"ל.

תגובת המבוקרים

תיק ההשקעות מבחין בין עודפים לטווח קצר ולטווח ארוך. זה הבסיס להשקעות וזה רשום במסמך מפורט שהוצג בוועדת ההשקעות. שאר ההמלצות יבוצעו.

1.7 תיעוד הפעולות וההחלטות של ועדת השקעות

רקע כללי

סעיף ב.4 בחוזר מנכ"ל, קובע כי הרשות המקומית תנהל תיקים בהם יתועדו הפעולות וההחלטות שלהלן:

1. החלטות ראש הרשות המקומית בדבר מינויה של ועדת השקעות ובדבר שינויים בהרכב הוועדה.
2. החלטות בדבר בחירת גורם חיצוני לניהול תיקים.
3. דיון והחלטות בדבר מדיניות השקעה.
4. פרוטוקולים משיבות ועדת השקעות.

ממצאים

סגן הגזבר מסר לביקורת כי העירייה אינה מתעדת את פעילותה והחלטותיה כנדרש בסעיף ב.4 בחוזר מנכ"ל.

המלצות

יש לתעד את פעילות והחלטות ועדת השקעות כנדרש בסעיף ב.4 לחוזר מנכ"ל כמתואר לעיל.

תגובת המבוקרים

יבוצע.

2. בחינת מדיניות ההשקעות

2.1 מסמך מדיניות השקעות

רקע כללי

סעיף ד.2 בחוזר מנכ"ל קובע כי "ועדת ההשקעות ברשות המקומית תמליץ בפני המועצה על קביעת מדיניות ההשקעות של הרשות המקומית. לצורך קביעת מדיניות ההשקעות ייבחנו אפיקי ההשקעה האפשריים, במטרה להבטיח את הערך הריאלי של ההשקעה ולקבל תשואה מרבית, על פי ובהתאם לתחזית תזרים המזומנים של הרשות המקומית, לתקופות הנגזרות מתזרים מזומנים זה ולעודפים הצפויים באותן תקופות. מדי שנת כספים, לעת אישור התקציב השנתי, תובא מדיניות ההשקעות לדיון בוועדת הכספים של הרשות המקומית ולאחר מכן תובא לאישור מליאת המועצה."

ממצאים

הביקורת בחנה האם הוגדרה מדיניות השקעות לעירייה והאם היא אושרה כנדרש בהוראות חוזר מנכ"ל.

הביקורת קיבלה את מדיניות ההשקעות של העירייה מיום 11/04/21 כנדרש בסעיף ד.2 בחוזר מנכ"ל ומצאה שהמדיניות אושרה פה אחד במליאת המועצה ביום 06/06/21, בהתאם להמלצת ועדת הכספים של העירייה מיום 10/05/21. יש לציין כי חוזר מנכ"ל 02/2020 פורסם בפברואר 2020.

סגן הגזבר מסר לביקורת כי העירייה אימצה את החוזר החדש ביום פרסומו ולמועד אישור המדיניות אין משמעות. נציין כי אין לכך אזכור בפרוטוקולים של ועדת השקעות.

המלצות

הביקורת ממליצה ליישם את כל ההוראות המחייבות שבחוזר מנכ"ל החדש.

תגובת המבוקרים

ההמלצה מיושמת כבר זמן רב כנדרש ע"פ חוזר מנכ"ל.

2.2 עמידה במדיניות השקעות

רקע כללי

חוזר מנכ"ל 02/2020, מגדיר שני סוגים של עודפים:

1. **עודפים לטווח ארוך** - עודפי מזומנים שלגביהם נראה במהלך הכנת התקציב השנתי, כי לא צפוי בהם שימוש במהלך שנת הכספים הקרובה.
 2. **עודפים לטווח קצר** - עודפי מזומנים שלגביהם נראה במהלך הכנת התקציב השנתי, כי צפוי בהם שימוש במהלך שנת הכספים הקרובה.
- בחוזר מנכ"ל זה נקבע כי עודפים לטווח קצר יופקדו בפיקדון בנקאי או בתעודות מלווה קצר מועד (מק"מ) של בנק ישראל. לגבי עודפים לטווח ארוך הוגדרו בחוזר המנכ"ל מגבלות ההשקעה המותרות בהשקעת עודפים זמניים שנצברו (ראו נספח א').

ממצאים

הביקורת בדקה האם תיק ההשקעות של העירייה עומד במגבלות ההשקעה שנקבעו בחוזר מנכ"ל. לצורך כך, קיבלה הביקורת את מצבת ההשקעות לתאריכים: 31/12/20 ו-30/06/21.

נמצא כי לא קיימת הבחנה בתיק ההשקעות בין עודפים לזמן ארוך ועודפים לזמן קצר.

עוד נמצא כי העודפים מושקעים, כדלהלן:

- כ-22% מהעודפים בקרן נאמנות;
- כ-78% מהעודפים בפיקדונות ארוכי טווח.

נמצא כי מדיניות ההשקעה של קרן הנאמנות שנבחרה עומדת במגבלות החשיפה כפי שנקבע בחוזר מנכ"ל ובהתאם למדיניות ההשקעות בעירייה.

המלצות

הביקורת ממליצה כי תיק ההשקעות יבחין בין עודפים לזמן ארוך לעודפים לזמן קצר.

תגובת המבוקרים

קיימת הבחנה בין עודפים לז"א³ ולעודפים לז"ק⁴

³ זמן ארוך
⁴ זמן קצר

3. בקרת השקעות לבדיקת עמידה במדיניות

3.1 אופי ניהול התיק

רקע כללי

סעיף ב.2, סעיף 1 בחוזר מנכ"ל קובע כי ועדת ההשקעות רשאית להחליט על מינוי גורמים חיצוניים, שעיסוקם ניהול תיקי השקעות (להלן – "הגורם החיצוני"), לשם ניהול תיק ההשקעות של הרשות המקומית, או חלק ממנו.

בדוח מבקר המדינה יש התייחסות לכך ש: "קיים פער משמעותי בין הרשויות בדירוג חברתי-כלכלי גבוה לרשויות בדירוג חברתי-כלכלי נמוך. כך לדוגמה, 82% מהרשויות בדירוג גבוה מחזיקות בתיק השקעות פעיל, ואילו מהרשויות בדירוג נמוך החזיקו בתיק השקעות פעיל 28% בלבד." עוד הוא כותב כי "התשואה המצטברת הממוצעת של הרשויות לשנים 2017 - 2019 הסתכמה בכ-2.4% והייתה נמוכה למול תשואת קרנות ההשתלמות וקרנות מרכזיות לפיצויים שהיו כ-6% - 5% בתקופה האמורה."

בהקשר זה, מבקר המדינה קבע שזה "מחדד את הצורך כי הרשויות המקומיות יבחנו את מבנה תיק ההשקעות שלהן בהתאם לצורכיהן, לטווח הזמן להשקעה ולרמת הסיכון והמדיניות המאושרת בהתאם לחוזר מנכ"ל משרד הפנים."

ממצאים

הביקורת בדקה כיצד התקבלה ההחלטה לנהל את כספי העודפים באופן עצמאי ולא על ידי מנהל תיקים וכן, כיצד נקבעה רמת החשיפה הרצויה. נכון למועד סיום הביקורת, לא התקבלה התייחסות לכך.

המלצות

נדרש לקיים דיון בדבר אופן ניהול כספי העודפים וקביעת החשיפה הרצויה לסיכון.

תגובת המבוקרים

בכל וועדה מתקיים דיון מעמיק על אופן ניהול כספי העודפים עם דגשים לחשיפה הרצויה לסיכון. המלצה זו מיושמת מהיום הראשון שהעירייה מנהלת תיק השקעות.

3.2 אישור פעולות בתיק

רקע כללי

בשנת 2020 העירייה ניהלה את כספי העודפים באופן עצמאי בבנק 2, במהלך השנה הוחלט בוועדת השקעות להעביר את הפעילות לבנק 1. סעיף ב.4 בחוזר מנכ"ל קובע בין

היתר, כי: "ההוראות לבנק... תינתנה בכתב ותהיינה חתומות על ידי ראש הרשות והגזבר, או על ידי מי שהוסמכו לכך על ידם. הוראות ראש הרשות והגזבר או מי שיוסמכו על ידם בדבר רכישות או מימוש של פיקדונות **לזמן קצר** שיבוצעו בהוראה טלפונית, יינתנו ויבוצעו בכפוף לכך שתיערך תרשומת מידית בכתב של ההצעות שהתקבלו בשיחה הטלפונית על ידי אותו עובד שהוסמך לכך, בציון הנימוקים להחלטתו בדבר מתן ההוראות לביצוע. אין בהאצלת הסמכויות כדי לגרוע מאחריותם של מאצילי הסמכות על פי הוראות כל דין."

ממצאים

הביקורת בחנה את תהליך יעוץ ויזום עבור ההשקעות בעירייה והאם ההוראות שניתנו לבנק בוצעו כנדרש. לצורך כך, נדגמו מתוך חשבונות בנק 2 פעולות מכירה והתבקשו ההוראות שניתנו לבנק 2.

נכון למועד סיום הביקורת טרם התקבלו ההוראות כאמור.

המלצות

יש לתעד ולשמור את ההוראות שניתנות לבנק, כנדרש בחוזר מנכ"ל.

תגובת המבוקרים

יבוצע.

3.3 נאותות גביית העמלות

ממצאים

הביקורת בדקה האם בנק 1 בעת ביצוע פעולות ייעוץ ויזום עבור העירייה, אכן גובה את העמלות הנכונות על פי הסכם ההתקשרות.

כמו כן, נבדק האם העירייה ערכה הסכם משפטי עם בנק 1 לעניין יעוץ השקעות על מנת להבטיח את זכויותיה במקרה הצורך.

סגן הגזבר מסר לביקורת כי לא נערך הסכם עם בנק 1 אלא התמחרות בטלפון או במייל. עוד מסר כי בנק 1 אינו גובה מהעירייה עמלות עו"ש ושהפעילות מנוהלת בבנק 1 משום שהציע עמלת רכישה מינימלית.

הביקורת קיבלה את דפי החשבון בבנק 1 לחודשים מרץ – אפריל 2020 ומצאה כי בנק 1 גובה מהעירייה עמלות שונות כגון: עמלת אישור יתרה, עמלת מידע התאמות בנקים, עמלת רישום פעולה במט"י.

כמו כן, נכון למועד סיום הביקורת לא התקבל תיעוד לאישור התקשרות על ידי ראש העיר והגזבר של העירייה עם בנק 1.

המלצות

1. הביקורת ממליצה כי העירייה תתקשר עם בנק 1 ו/או כל בנק אחר בהסכם התקשרות הכולל בין היתר התייחסות לפירוט העמלות ומורשי החתימה.
2. הביקורת ממליצה כי גזברות העירייה תנהל מעקב ובקרה שוטפים על אופן גביית העמלות על ידי בנק ו/או כל בנק אחר 1 בכפוף להסכמים ולהנחיות הוועדה.

תגובות/המבוקר/ים

יבוצע.

נספחים

נספח א' – תמצית מדיניות השקעות בחוזר מנכ"ל

מגבלת השקעה	אפיקי השקעה
ללא הגבלה	אג"ח ממשלתי סחיר
ללא הגבלה	תעודות מלווה קצר מועד של בנק ישראל
ללא הגבלה	פיקדונות לזמן קצוב
1. בדירוג מעלות A ומעלה או A2 ומעלה במדרוג – בהיקף של עד 25%. 2. עד 15% נוספים מכלל תיק ההשקעות, השקעה באג"ח חברות בדירוג AA ומעלה או בדירוג מקביל לו.	אג"ח סחיר בבורסה
חברות הנכללות במדד ת"א 125 של הבורסה לניירות ערך, בהיקף של עד 10% לרשויות מקומיות שהוכרזו כרשויות מקומיות איתנות ובהיקף של עד 5% ליתר הרשויות המקומיות.	מניות
במגבלות ההשקעה המזכרות לעיל.	תעודות סל וקרנות נאמנות
מגבלת השקעה נוספות	
1. השקעה באג"ח חברות ובמניות תהיה בשיעור של עד 3% למנפיק אחד מכלל תיק ההשקעות.	
2. במקרים שבהם יש לרשות המקומית התחייבויות או התקשרויות במטבע חוץ, או כאשר קיימת הצמדה למטבע חוץ, כדוגמת התחייבות לרכישת ציוד, או לביצוע עבודות שבהן קיים מרכיב תשומות במטבע חוץ – תשקול ועדת ההשקעות, בין היתר, לבצע השקעות בפיקדונות במטבע חוץ או בקרנות נאמנות שבהן הרכב הנכסים הוא במטבע חוץ, וזאת באותו מטבע שבו קיימת ההתחייבות האמורה.	
מדיניות ההשקעות שתכתיב ועדת ההשקעות לגורם החיצוני תהיה בהתאם לאמור בסעיפים קטנים 1 ו-2 לעיל.	

נספח ב' – חוזר מנכ"ל 2/2020

מדינת ישראל
משרד הפנים

חוזר מנכ"ל

מספר 2/2020

ירושלים, שבת התש"פ
פברואר 2020

מידע באתר משרד הפנים www.moin.gov.il

חוזר המנהל הכללי 2020/2
ח' שבט, תש"פ, 3 פברואר, 2020

לכבוד:
ראשי הרשויות מקומיות

תוכן עניינים

- 3-8 1. כללים להשקעת עודפים זמניים שנצברו בקרנות לפיתוח ועודפים זמניים אחרים
- 9-17 2. נוהל הגשת בקשה לשינוי תחום שיפוט של רשות מקומית, חלוקת הכנסות, הקמת איגוד ערים מסוג אשכול רשויות מקומיות, שינוי מעמד מוניציפאלי או איחוד רשויות מקומיות

חוזר המנהל הכללי 2020/2
ח' שבט, תש"פ, 3 פברואר, 2020

1. כללים להשקעת עודפים זמניים שנצברו בקרנות לפיתוח ועודפים זמניים אחרים

הרקע

הרשויות המקומיות מקבלות מקורות מימון מגורמים שונים. חלק ממקורות המימון מיועדים לשמש את הרשויות המקומיות בפרקי זמן ארוכים, העולים על שנת כספים אחת. בין אלה ניתן למנות היטלי השבחה, השתתפות בעלים בעבודות פיתוח, תמורה ממכירת מקרקעין, כספי פנסיה, השתתפות עובדים בפנסיה תקציבית וכדומה. מקורות מימון אלה מיועדים בעיקרם לביצוע עבודות פיתוח או לתשלומים עתידיים אחרים. מקורות מימון אחרים מיועדים לשמש את הרשות המקומית לפעילות שוטפת בפרקי זמן קצרים (בדרך כלל לתקופה שאינה עולה על שנת הכספים השוטפת). בין אלה ניתן למנות הכנסות מארנונה, אגרות, השתתפויות, תשלומי הורים מראש עבור חינוך והכנסות אחרות, המיועדות לשמש את הרשות המקומית במהלך שנת הכספים השוטפת.

בחודש אוגוסט 1994 פורסמו על ידי מנכ"ל משרד הפנים (חוזר מס' 8/94) הנחיות לרשויות המקומיות, שנועדו להנחות אותן בנושאים שונים הקשורים לקרן לעבודות פיתוח שטרם יועדה ולהשקעות של עודפים זמניים. בחודש אפריל 2008 פורסם על ידי מנכ"ל משרד הפנים (חוזר מס' 4/2008) עדכון להנחיות אלה.

הכללים הנוכחיים, המחליפים את ההנחיות האמורות, נועדו לתת מענה למפורט להלן:

1. לשינויים ולתמורות שהתחוללו בעשור האחרון בשוק ההון, שהתבטאו, בין היתר, בהוספת מגוון של אלטרנטיבות להשקעה על אלה שהיו קיימות בעבר.
2. להתאמת סוגי ההשקעות לפרקי הזמן שבהם עשויה הרשות המקומית להחזיק בעודפי מזומנים עד לשימוש בהם למטרות שלשמן התקבלו. זאת, תוך הבחנה בין השקעות של עודפים זמניים לזמן קצר, להשקעות של עודפים זמניים לתקופות ארוכות יותר.
3. לשמירה על הערך הריאלי של כלל תקבולי הרשות המקומית (מהתושבים בתחום שיפוטה ו/או מקופת המדינה), בתוספת התשואה הריאלית שניתן לקבל בשוק ההון להשקעות בעלות סיכון נמוך.
4. לפישוט הליכים, ככל שניתן, תוך קביעת מנגנוני בקרה ופיקוח על כספי הציבור המופקדים ברשות המקומית.
5. לצורך בהחלת הכללים שבהם מחויבות הרשויות המקומיות גם על איגודי ערים ועל תאגידיים שבבעלותן או בשליטתן של הרשויות המקומיות.

א. ניהול כספי הקרנות

על הרשות המקומית לנהל קרנות פיתוח ייעודיות נפרדות לכל אחד הנושאים שלהן, וזאת בכפוף להוראות כל דין בדבר החובה לנהל חשבונות בנק נפרדים (ראו, למשל: סעיף 31 לחוק יסודות התקציב התש"מ-1985, סעיף 251 לפקודת העיריות [נוסח חדש] וסעיף 5 לחוק הרשויות המקומיות (ייעוד כספי הקצבות והגנת נכסים למטרות חינוך) תש"ס-2000).

חוזר המנהל הכללי 2020/2
ח' שבט, תש"פ, 3 פברואר, 2020

1. מים וביוב
2. סלילת רחובות (כבישים ומדרכות)
3. תיעול
4. היטלי השבחה
5. שטח ציבורי פתוח
6. מכירת מקרקעין
7. קרן כללית לתקבולים עבור עבודות פיתוח (שלא עבור אחד הנושאים הקודמים)

הכספים המתקבלים עבור הקרנות לעיל ירשמו וינהלו בקרן הייעודית המתאימה באופן שיאפשר מעקב חשבונאי ורישומי אחר תקבולי הקרן מכל מקור, ואחר זקיפות והוצאות שהוצאו מהקרן למטרות השונות. ניהול כספי הקרנות במסגרת האמורה יאפשר לרשות המקומית להשתמש באותם כספים אך ורק למטרות שלשמן התקבלו. התשואה שתנבע מהשקעת העודפים הזמניים, תיזקף ברישומים כהכנסה של הקרן הייעודית המתאימה.

ב. ועדת השקעות ברשות המקומית ודרכי עבודתה

1. ב. מינוי ועדת השקעות

בכל רשות מקומית תמונה ועדת השקעות. להלן הרכב הוועדה:

- יו"ר הועדה – גזבר הרשות המקומית.
- עובד אחד או שניים מעובדי הרשות המקומית שהם בעלי השכלה או הכשרה מתאימות בתחום זה, ימונו על-ידי ראש הרשות המקומית על-פי המלצתו של גזבר הרשות המקומית.
- עובד אחד או שניים נוספים מבין עובדי הרשות המקומית ימונו על ידי ראש הרשות המקומית.

ישיבות הוועדה תיערכנה על-פי הצורך, בתדירות שתיקבע על ידי יו"ר הועדה ובתנאי שהוועדה תתכנס לדין לפחות אחת לשלושה חודשים.

ישיבות הוועדה תתקיימנה בהרכב שלא יפחת משלושה חברים ובתנאי שאחד מהם יהיה יו"ר הוועדה. במקרה של שוויון בהצבעה על נושא מסוים, יהיה ליו"ר הוועדה קול נוסף ומכריע.

החלטות הוועדה יובאו לידיעת ועדת הכספים של הרשות המקומית ומועצת הרשות המקומית.

2. ב. סמכות למסירת ניהול תיק השקעות לידי גורם חיצוני

1. ועדת ההשקעות רשאית להחליט על מינוי גורמים חיצוניים, שעיסוקם ניהול תיקי השקעות (להלן – "הגורם החיצוני"), לשם ניהול תיק ההשקעות של הרשות המקומית, או חלק ממנו.
2. בחירת הגורם החיצוני תיעשה כמפורט בסעיף ה' להלן.
3. הגורם החיצוני יפעל על פי מדיניות ההשקעות הכללית, כאמור בסעיף ד' להלן.

חוזר המנהל הכללי 2020/2
ח' שבט, תש"פ, 3 פברואר, 2020

3.ב. מעקב ודיווח על ידי ועדת ההשקעות

ועדת ההשקעות תערוך דו"ח לא יאוחר מ-60 ימים לאחר תום כל רבעון. הדו"ח יוגש לראש הרשות המקומית וליו"ר ועדת הכספים של הרשות המקומית (להלן – "דו"ח תקופתי"). הדו"חות התקופתיים יהיו פתוחים לעיונם של חברי מועצת הרשות המקומית.

הדו"ח התקופתי יכלול את הנתונים הבאים:

1. מספר הישיבות שקיימה הוועדה במהלך הרבעון.
2. מדיניות ההשקעות.
3. הרכב תיק ההשקעות הכולל של הרשות המקומית לסוף הרבעון והתשואות הכוללות שהושגו בו במהלך הרבעון (בסכומים), ובמידת האפשר גם בשיעור מסך ההשקעות).
4. הסכום הכולל מתוך כלל ההשקעות שנהלו על ידי החברות לניהול ההשקעות.
5. התשואה הכוללת שהושגה על ידי כל אחת מאותן חברות (בסכומים ובשיעור מסך ההשקעות).

4.ב. תיעוד הפעילות וההחלטות של ועדת ההשקעות

ברשות המקומית ינוהלו תיקים שבהם תתועדנה הפעילויות וההחלטות שלהן:

1. החלטות ראש הרשות המקומית בדבר מינויה של ועדת ההשקעות ובדבר שינויים בהרכב החברים בה.
2. החלטות בדבר בחירת גורם חיצוני לניהול תיקי השקעות או החלפתו, אשר התקבלו בהתאם לאמור בסעיף ה' לנוהל זה.
3. דיון והחלטות בדבר מדיניות ההשקעות.
4. פרוטוקולים מישיבותיה של ועדת ההשקעות.
5. החלטות על השקעות:

- גזבר הרשות המקומית או עובד אחר שהוסמך על ידו, יכין לגבי כל השקעה תרשומת המסכמת את תנאי ההשקעה ומועד פירעונה. לתרשומת זו תצורפנה ההצעות שהתקבלו מהבנקים או המוסדות הכספיים (ראו סעיף 5 להלן).

- ההוראות לבנק או לגורם חיצוני שמונה לנהל תיק השקעות לפי סעיף ה' לנוהל זה בדבר השקעות, תינתנה בכתב ותהיינה חתומות על ידי ראש הרשות והגזבר, או על ידי מי שהוסמכו לכך על ידם.

חוזר המנהל הכללי 2020/2
ח' שבט, תש"פ, 3 פברואר, 2020

הוראות ראש הרשות והגזבר או מי שיוסמכו על ידם בדבר רכישות או מימוש של פיקדונות לזמן קצר שיבוצעו בהוראה טלפונית, יינתנו ויבוצעו בכפוף לכך שתיערך תרשומת מידית בכתב של ההצעות שהתקבלו בשיחה הטלפונית על ידי אותו עובד שהוסמך לכך, בציון הנימוקים להחלטתו בדבר מתן ההוראות לביצוע. אין בהאצלת הסמכויות כדי לגרוע מאחריותם של מאצילי הסמכות על פי הוראות כל דין.

6. תיעוד מכל הצעה שתתקבל מבנקים בנושא השקעות.
7. עותק מהדו"חות התקופתיים שנערכו על ידי ועדת ההשקעות.
8. עותק מהדו"חות החודשיים שהוגשו על ידי כל אחת מהחברות לניהול תיקים.

ג. סמכות להחליט על השקעת עודפי המזומנים

ההחלטות על השקעת עודפי המזומנים תתקבלנה על בסיס תזרים המזומנים של הרשות המקומית (ראו סעיף 1.ד. לנוהל זה).

- 1.ג. השקעות עודפי מזומנים שלגביהם נראה במהלך הכנת התקציב השנתי, כי לא צפוי בהם שימוש במהלך שנת הכספים הקרובה (או לעת עידכון בנוגע לשנת הכספים הנוכחית), ייעשו בהתאם למדיניות ההשקעות שקבעה ועדת ההשקעות של הרשות המקומית ובכפוף למגבלות שנקבעו בנוהל זה וכדלהלן:

עד 10% מסך היקף ההשקעות כאמור, או עד 10% מתקציב השנתי המאושר באותה שנת כספים במצטבר, לפי הנמוך מביניהם – באישור גזבר הרשות המקומית. הגזבר ידווח לוועדת ההשקעות אחת לרבעון על אישור שניתן כאמור. השקעה העולה על 10% מסך היקף ההשקעות, או העולה על 10% מתקציב השנתי המאושר באותה שנת כספים - באישור ועדת ההשקעות.

- 2.ג. השקעות עודפי מזומנים שלגביהם נראה במהלך הכנת התקציב השנתי, כי צפוי בהם שימוש במהלך שנת הכספים הקרובה (או לעת עידכון בנוגע לשנת הכספים הנוכחית) יופקדו בפיקדון בנקאי או בתעודות מלווה קצר מועד של בנק ישראל (מק"מ), באישורו של גזבר הרשות המקומית. לעניין סעיף זה, "הפקדה" - לרבות חידוש תקופת הפיקדון.

ד. מדיניות ההשקעות – קיום מנחים

1.ד. התבססות על תזרים מזומנים

גזבר הרשות המקומית יערוך תזרים מזומנים (בפרקי זמן בהתאם לנסיבות, לפי שיקול דעתו), שבו יובאו בחשבון ההכנסות וההוצאות הצפויות בחלוקה לשני פרקים מרכזיים: הכנסות והוצאות שוטפות במסגרת התקציב הרגיל והכנסות והוצאות במסגרת תקציבי הפיתוח (קרנות הפיתוח והתקציבים הבלתי רגילים). תשומת לב מיוחדת תינתן למועדי השימוש (הביצוע) הצפויים בתקבולים של תקציבי הפיתוח.

חוזר המנהל הכללי 2020/2
ח' שבט, תש"פ, 3 פברואר, 2020

2.ד מדיניות ההשקעות

ועדת ההשקעות ברשות המקומית תמליץ בפני המועצה על קביעת מדיניות ההשקעות של הרשות המקומית. לצורך קביעת מדיניות ההשקעות ייבחנו אפיקי ההשקעה האפשריים, במטרה להבטיח את הערך הריאלי של ההשקעה ולקבל תשואה מרבית, על פי ובהתאם לתחזית תזרים המזומנים של הרשות המקומית, לתקופות הנגזרות מתזרים מזומנים זה ולעודפים הצפויים באותן תקופות. מדי שנת כספים, לעת אישור התקציב השנתי, תובא מדיניות ההשקעות לדיון בוועדת הכספים של הרשות המקומית ולאחר מכן תובא לאישור מליאת המועצה.

1. עודפי מזומנים כאמור בסעיף ג.2 לעיל יופקדו בביקדונות לזמן קצוב כדלקמן:

פיקדונות כספיים במוסדות פיננסיים – שקלים או במטבע חוץ
(לגבי מטבע חוץ ראה סעיף 2(ו) להלן).

תעודות מלווה קצר מועד של בנק ישראל (מק"מ).

2. עודפי מזומנים כאמור בסעיף ג.1 לעיל, יושקעו כדלקמן:

(א) איגרות חוב של מדינת ישראל הנסחרות בבורסה.

(ב) תעודות מלווה קצר מועד של בנק ישראל.

(ג) פיקדונות לזמן קצוב.

(ד) (1) אג"ח חברות בדירוג מעלות A ומעלה או A2 ומעלה במדרוג – בהיקף של עד 25% מכלל תיק ההשקעות.

(2) עד 15% נוספים מכלל תיק ההשקעות, השקעה באג"ח חברות בדירוג AA ומעלה או דירוג מקביל לו.

(ה) מניות של חברות הנכללות במדד ת"א 125 של הבורסה לניירות ערך, בהיקף של עד 10% לרשויות מקומיות שהוכרזו כרשויות מקומיות איתנות ובהיקף של עד 5% ליתר הרשויות המקומיות.

(ו) תעודות סל וקרנות נאמנות המשקיעות באפיקי ההשקעה, במגבלות ההשקעה הנזכרים בסעיפים קטנים (א)–(ה) לעיל, ובכפוף למגבלות הבאות:

(א) השקעה באג"ח חברות ובמניות תהיה בשיעור של עד 3% למנפיק אחד מכלל תיק ההשקעות.

(ב) במקרים שבהם יש לרשות המקומית התחייבויות או התקשרויות במטבע חוץ, או כאשר קיימת הצמדה למטבע חוץ, כדוגמת התחייבות לרכישת ציוד, או לביצוע עבודות שבהן קיים מרכיב תשומות במטבע חוץ – תשקול ועדת ההשקעות, בין היתר, לבצע השקעות בביקדונות במטבע חוץ או בקרנות נאמנות שבהן הרכב הנכסים הוא במטבע חוץ, וזאת באותו מטבע שבו קיימת ההתחייבות האמורה.

3. מדיניות ההשקעות שתכתוב ועדת ההשקעות לגורם החיצוני תהיה בהתאם לאמור בסעיפים קטנים 1 ו-2 לעיל.

**חוזר המנהל הכללי 2020/2
ח' שבט, תש"פ, 3 פברואר, 2020**

ה. ניהול תיק השקעות על ידי גורם חיצוני

1. החלטה על מינוי גורם חיצוני שעיסוקו בניהול תיקי השקעות, לשם ניהול תיק ההשקעות של הרשות המקומית (כולו או חלק ממנו), תתקבל בהתאם לתקנות העיריות (מכרזים), התשמ"ח-1987, לנהלים החלים לעניין בחירה זו ובכפוף לכל דין. אם תתקבל החלטה כאמור, תיבחרנה לפחות שתי חברות על פי תוצאות ההליך המכרזי. בחירת החברות תובא לאישור מועצת הרשות המקומית.
2. הגורם החיצוני יפעל על פי מדיניות ההשקעות הכללית כאמור בסעיף ד לעיל והוראות ראש הרשות וגזבר הרשות, או מי שיוסמכו על ידו, בדבר ניהול תיק ההשקעות. הוראות אלה יכללו, בין השאר, את המסגרת התקציבית המאושרת להשקעות ע"י הגורם החיצוני וכן, ככל הניתן, פרטים על הרכב ההשקעות המועדף.
3. ועדת ההשקעות תחייב כל אחת מהחברות שתיבחרנה להגיש לוועדה (באמצעות גזבר הרשות המקומית) בסמוך ולאחר תחילת כל חודש, דו"ח נכון לסוף החודש שקדם, על תיק ההשקעות המנוהל על ידה ובו פרטים על הרכב ההשקעות, עלותו, ערכו לסוף החודש שקדם, התשואה שהושגה באותו חודש, התשואה המצטברת מתחילת ניהול תיק ההשקעות על ידה וכן מידע נוסף, אם יידרש על ידי ועדת ההשקעות.
4. הדו"חות שיוגשו לוועדה ייבחנו על ידה ותיערך תרשומת ממסקנותיה לגבי התוצאות הנובעות מדו"חות אלה.
5. החלפת גורם חיצוני לניהול תיק השקעות באחר תיעשה בהתאם לאמור בסעיף קטן 1 לעיל, בשינויים המחויבים.

ו. שימוש זמני בכספים המיועדים לפיתוח לצרכים אחרים

1. קיימים מקרים שבהם נזקקת הרשות המקומית למשיכות יתר או הלוואות קצרות מועד, שעלותן גבוהה מהתשואה הצפויה מההשקעות של עודפי המזומנים הזמניים הנובעים מכספי הפיתוח. הרשות המקומית רשאית להשתמש באופן זמני בכספים אלה כמקור למימון פעולותיה השוטפות, בכפוף לאישור שר הפנים או מי שיוסמך על ידו, בדומה לנטילת אשראי אחר. האישור לשימוש הזמני בכספים אלה יותנה בכך שהרשות המקומית תחייב את הוצאות התקציב הרגיל בריבית (שתיזקף כהכנסה לקרן או לתקציב הבלתי רגיל, בהתאם למקור המימון). שיעור הריבית לא יפחת משיעורה של ריבית החשב הכללי, המתפרסם מעת לעת.

ז. החלת הכללים על איגודי ערים ותאגידי אחרים

הכללים על פי חוזר זה חלים גם על איגודי ערים וכן על תאגידי אחרים בשליטת הרשות המקומית, זאת בשינויים המחויבים מהמבנה המשפטי של כל אחד מהגופים ובלבד שבאיגוד ערים ימונו חברי ועדת ההשקעות על ידי מועצת האיגוד ובתאגידי אחרים על ידי הדירקטוריון. באיגוד ערים, ימונה לתפקיד יו"ר הוועדה גזבר האיגוד ובתאגידי אחרים - בעל תפקיד מקביל לו (חשב התאגיד או מנהל הכספים). **שליטה** משמעה הזכות למנות את מרבית חברי הדירקטוריון או ההנהלה של התאגיד, או החזקה בשיעור העולה על מחצית מהון התאגיד.

ח. הנחיות לרישום בספרי הרשות המקומית

התאמת הנחיות לרישום ודיווח כספי ברשויות המקומיות למתחייב מכללים אלה, תיעשה על ידי מנהל האגף לביקורת והממונה על החשבונות במשרד הפנים. זאת, אם יימצא על ידו כי יש מקום לשנות את ההנחיות הקיימות בנושא רישום ודיווח.